

VAKKA-SUOMEN VESI
LIIKELAITOS

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2016

Vakka-Suomen Veden johtokunta 21.02.2017

Sisällysluettelo

I Toimintakertomus	1
1. Liikelaitoksen johtajan katsaus	1
2. Vakka-Suomen Vesi liikelaitoksen hallinto ja henkilöstö	4
2.1 Hallinto- ja organisaatio 2016	4
2.2 Johtokunta	4
3. Yleinen taloudellinen kehitys ja kuntien talousnäkymät	5
3.1 Yleinen taloudellinen tilanne	5
4. Vakka-Suomen Vesi liikelaitoksen talous	8
4.1 Liikelaitoksen taloudellinen katsaus	8
4.2 Olennaiset muutokset Vakka-Suomen Veden toiminnassa ja taloudessa 2016	10
5. Palkat ja henkilöstö vanha sivu	11
6. Käyttötalousmenot	12
7. Investointimenot	14
8. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi 2016	15
9. Tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	18
9.1 Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	18
9.2 Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	19
10. Rahoitusasema ja sen muutokset	20
11. Kokonaismenot ja -tulot 2016	25
12. Tilikauden tuloksen käsittely 2016	25
II Toteutumisvertailu	26
1. Käyttötalouden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	26
1.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen	26
1.2 Talouden toteutuminen 1-12 / 2016	28
2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen	29
3. Investointien toteutuminen	30
3.1 Investoinnit hankkeittain	30
4. Rahoituslaskelmaosan toteutuminen	31
5. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	32
5.1 Talousarvion ja taloussuunnitelman sitovuus	32
5.2 Sitovuustason ylitykset ja alitukset	33
1. Tuloslaskelma	33
2. Rahoituslaskelma	34
3. Tase	35
IV Tilinpäätöksen liitetiedot	36
1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	36
2. Tuloslaskelman liitetiedot	37
2.1 Tuloslaskelman liitetiedot	37
3. Tasetta koskevat liitetiedot	39
3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	39
3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	40
3.3 Pitkäaikainen vieras pääoma	41
3.4 Henkilöstöä koskevat liitetiedot	41
V Luettelo käytetyistä tilikirjoista ja tositelajeista	42
VI Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja tilintarkastusmerkintä	43

I Toimintakertomus

1. Liikelaitoksen johtajan katsaus

Vuosi 2016 sujui Vakka-Suomen Veden osalta pääsääntöisesti suunnitelman mukaisesti.

Puhdistamo toimi koko vuoden voimakkaasti kuormitettuna eivätkä lupaehdot toteutuneet kaikilta osin.

Puhdistamoa tuleekin parantaa. Toteutussuunnittelu on käynnistynyt ja jatkuu edelleen vuonna 2017, jolloin on tarkoitus aloittaa rakentaminen.

Puhdistamon tehostamiseksi Vakka-Suomen Vesi pyrkii vähentämään puhdistamolle tulevaa kuormitusta.

Vakka-Suomen Vesi on aloittanut hankkeen, jonka tarkoituksena on vahvistaa Vakka-Suomen Veden roolia sopimuksissa, joissa sovitaan alueen teollisuuden viemäriverkostoon johdettavista teollisuusjätevesistä. Lisäksi tavoitteena on, että Vakka-Suomen Vedelle ohjautuu osa mahdollisista väkevistä jätevesistä aiheutuvista lisämaksuista.

Häpönniemen puhdistamolla käsiteltiin 2.384.000 m³ jätevettä, mikä alitti talousarvion noin 7 %. Liikevaihto oli 1,878 miljoonaa euroa, joka alitti talousarvion noin 6 %. Liikelyijäämä oli noin 662 000 euroa.

Tulokseen vaikutti arvioitua pienempi käsitelty vesimäärä.

Kim Westerholm
Liikelaitoksen johtaja

1.1 Vakka-Suomen Vesi toiminta ja tunnusluvut

	Tilinpäätös 2014	Tilinpäätös 2015	Tilinpäätös 2016
Liikevaihto, milj. €	1,7	2,1	1,9
Investoinnit, milj. €	0,5	0,2	0,2
Viemäriverkosto km	36	36	36
Johdettu jätevesi 1000 m ³ /a	2 328	2 685	2 384
Jätevesimaksu €/m ³	0,75	0,79	0,79
Vakinainen henkilöstö	3	3	3

Vakka-Suomen Vesi liikelaitos

Vakka-Suomen Vesi on kokonaan Uudenkaupungin kaupungin omistama kunnallinen liikelaitos. Laitilan kaupungin ja Uudenkaupungin kaupungin välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti johtosääntöön on kirjattu, että johtokuntaan kuuluu kuusi varsinaista jäsentä, joista kolme on Uudestakaupungista ja kolme Laitilasta. Puheenjohtaja on Uudestakaupungista ja varapuheenjohtaja Laitilasta.

Vakka-Suomen Veden toiminta-ajatus on jäteveden käsittelypalvelujen tuottaminen. Tehtävät hoidetaan liiketalousperiaatteiden mukaisesti viranomaisten edellyttämällä tavalla.

Vakka-Suomen Vesi on jäteveden tukkupuhdistaja ja sillä on kaksi asiakasta, Uudenkaupungin Vesi ja Laitilan kaupunki. Puhdistuspalvelut tuotetaan Uudessakaupungissa Hämönniemen puhdistamolla. Puhdistuspalvelusta veloittava maksu perustuu laitoksen asiakkailta vastaanottamaan jätevesimäärään.

Vakka-Suomen Vesi operoi Hämönniemen puhdistamon lisäksi Laitilan ja Uudenkaupungin välistä siirtoviemäriä.

Henkilöstö ja hallinto

Vuoden 2016 aikana liikelaitoksen henkilökunnan määrä oli 3 henkilöä. Henkilökunnan keski-ikä on 48,7 vuotta. Liikelaitoksen johto- ja toimistopalvelut ostetaan Uudenkaupungin Vedeltä. Talous- ja tietohallintopalvelut ostettiin Uudenkaupungin kaupungilta.

Verkosto

Vakka-Suomen Vesi liikelaitos operoi Laitilan ja Uudenkaupungin välistä siirtoviemäriä, jonka pituus on 36 km.

Hämönniemen jätevedenpuhdistamo

Hämönniemen jätevedenpuhdistamo toimii seudullisesti. Jäteveden-puhdistamolla käsitellään Uudenkaupungin, Kalannin, Lokalahden ja Pyhämaan taajama-alueiden jätevedet. Vakka-Suomen alueen jätevesiä Hämönniemeen johdetaan Laitilasta, Kustavista sekä Pyhärannasta. Lisäksi puhdistamolle johdetaan haja-asutusalueilla toimivien jätevesi- ja viemäriolosuuskuntien jätevedet.

Hämönniemen puhdistamon kemiallinen osa on valmistunut vuonna 1977 ja laitos laajennettiin biologiskemialliseksi vuonna 2004. Biologinen osa toimii kantoainetekniikalla kahdessa eri vaiheessa. Laitosta laajennettiin edelleen vuonna 2008.

Vuonna 2015 valmistui puhdistamon tehostamisen esisuunnitelma. Tehostaminen edellyttää laajennusta, jonka toteutussuunnittelu valmistuu vuoden 2017 aikana. Rakennustyöt ajoittuvat pääasiassa vuoteen 2018.

Hämönniemen puhdistamolla käsiteltiin jätevettä vuonna 2016 yhteensä 2 383 524 m³. Tämä oli noin 11 % vähemmän kuin vuonna 2015.

Lisäksi puhdistamolla vastaanotettiin sako- ja umpikaivolietettä yhteensä 4 930 m³.

Hämönniemen puhdistamolla syntyvä ja mekaanisesti kuivattu jätevesiliete toimitettiin käsiteltäväksi Biovakka Suomi Oy:n laitokselle Turkuun.

Häpönniemen puhdistamon puhdistustulos 2016

Puhdistamon toimintaa seurataan kuukausittain akkreditoitun laboratorion toimesta.

Lupaehdot määrittelevät vaatimukset neljännesvuositasolla biologisen hapenkulutuksen, kiintoaineen, ja fosforin osalta sekä vuositasolla typen osalta.

Parhailaan meneillään olevan puhdistamon tehostamisen suunnittelun tavoitteena on että puhdistamon toiminta täyttää ympäristöluvan vaatimukset.

Puhdistamolla käsitellyn ja vesistöön johdetun jäteveden keskimääräiset pitoisuudet ja puhdistustehot koko vuoden ja eri vuosi-neljännesten osalta on esitetty seuraavassa taulukossa. Vuoden keskimääräinen tulos on laskettu neljännesvuosijaksojen keskiarvona. Suluissa on puhdistustulos ilman ohituksia. Arvot, jotka eivät täyttäneet voimassa olevan ympäristöluvan puhdistusvaatimuksia, on esitetty punaisella, ja arvot, jotka eivät täyttäneet puhdistustavoitteita, on esitetty sinisellä.

Puhdistustuloksia on verrattu ympäristöluvan (ESAVI, VHO) puhdistusvaatimuksiin:

	Pitoisuus (mg/l)					Raja-arvot ESAVI, VHO
	I/2016	II/2016	III/2016	IV/2016	Vuosi- keskiarvo	
BOD _{7ATU}	31 (31)	26 (26)	26 (26)	53 (52)	34 (34)	13
COD _{Cr}	93 (93)	85 (85)	82 (83)	110 (110)	92 (92)	75
Kokonaisfosfori	0,30 (0,30)	0,22 (0,22)	0,19 (0,19)	0,26 (0,26)	0,25 (0,25)	0,3
Kokonaistyyppi	35 (35)	36 (36)	46 (46)	51 (51)	40 (40)	
Ammoniumtyppi	32 (32)	32 (32)	42 (43)	47 (47)	37 (37)	
Kiintoaine	14 (14)	15 (15)	11 (11)	13 (13)	14 (14)	15

	Puhdistusteho (%)					Raja-arvot ESAVI, VHO
	I/2016	II/2016	III/2016	IV/2016	Vuosi- keskiarvo	
BOD _{7ATU}	92 (92)	95 (95)	96 (96)	93 (93)	94 (94)	93 (95*)
COD _{Cr}	89 (89)	92 (92)	93 (93)	92 (92)	92 (92)	85
Kokonaisfosfori	96 (96)	98 (98)	98 (98)	98 (98)	98 (98)	95
Kokonaistyyppi	36 (36)	43 (43)	41 (41)	34 (34)	39 (39)	70 ¹⁾
Ammoniumtyppi	40 (40)**	50 (50)**	46 (46)**	39 (39)**	44 (44)**	
Kiintoaine	95 (95)	96 (96)	98 (98)	97 (97)	97 (97)	95

ESAVI, VHO = Etelä-Suomen aluehallintovirasto 21.11.2012 nro 186/2012/1 (vaatimukset täytettävä neljännesvuosikeskiarvoina) ja VHO = Vaasan hallinto-oikeus 4.6.2015 nro 15/0151/2

¹⁾ Täytettävä vuosikeskiarvona. * Tavoitearvo, käsittelyteho ** Nitrifikaatioaste

Ympäristöluvan mukaiset puhdistusvaatimukset saavutettiin neljännesvuosittain vesistöön johdetun veden kokonaisfosforin ja kiintoaine-pitoisuuksien osalta. Puhdistustehot saavutettiin COD_{Cr}:n, kokonaisfosforin ja kiintoaineen osalta kaikilla neljännesvuosijaksoilla ja BOD_{7ATU}:n puhdistusteho saavutettiin jaksoilla 2-2016, 3-2016 ja 4-2016.

Vesistöön johdetun veden BOD_{7ATU}- ja COD_{Cr}-arvot olivat raja-arvoja suurempia kaikilla neljännesvuosijaksoilla. Lisäksi

BOD_{7ATU}:n puhdistusteho jäi hieman luvan vaatimusta heikommaksi jaksolla 1-2016. Kokonaistypen puhdistustehovaatimusta ei saavutettu vuosikeskiarvona tarkasteltuna. Puhdistustulos saavutti valtioneuvoston yhdyskuntajätevesiasetuksen 888/2006 vaatimukset BOD_{7ATU}:n, COD_{Cr}:n, kiintoaineen pitoisuuksien ja puhdistustehojen osalta tarkkailukertakohtaisesti sekä fosforin pitoisuuden ja puhdistustehon osalta vuosikeskiarvona tarkasteltuna. Kokonaistypen pitoisuus- ja puhdistustehovaatimusta ei saavutettu vuosikeskiarvona tarkasteltuna.

2. Vakka-Suomen Vesi liikelaitoksen hallinto ja henkilöstö

2.1 Hallinto- ja organisaatio 2016

2.2 Johtokunta

Vakka-Suomen Vesi on kunnan liikelaitos, jota kuntalain mukaisesti johtaa johtokunta. Johtokunnassa on kuusi jäsentä.

Vakka-Suomen Vesi liikelaitoksen johtosäännön mukaan johtokunnalle kuuluu mm. liikelaitoksen tilinpäätöksen hyväksyminen. Johtokunta asettaa liikelaitokselle vuosittain sitovat toiminnalliset

tavoitteet ja hyväksyy toiminta- ja taloussuunnitelmat tuleville vuosille.

Liikelaitoksen johtaja johtaa, kehittää ja vastaa asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Vuonna 2016 johtokunta kokoontui viisi kertaa.

	Jäsenet	Varajäsenet	Kunta
puheenjohtaja	Jukka Järvinen	Mauri Pietilä	Uusikaupunki
varapuheenjohtaja	Kyösti Kuronen	Juha Nurminen	Laitila
jäsen	Merja Marsela	Jukka Vaurio	Uusikaupunki
jäsen	Paavo Pitkänen	Päivi Sandell	Uusikaupunki
jäsen	Hanna Vuola	Lea Vainiotalo	Laitila
jäsen	Paula Elo	Ritva Jalonen	Laitila
	Muut osallistujat		
liikelaitoksen johtaja	Kyösti Hallikainen		Uusikaupunki
kaupunginarkkitehti	Leena Arvela-Hellén		Uusikaupunki
tekninen johtaja	Mika Raula		Laitila
talusjohtaja	Anne Takala		Uusikaupunki

3. Yleinen taloudellinen kehitys ja kuntien talousnäkymät

3.1 Yleinen taloudellinen tilanne

Suomen talous kääntyi vihdoinkin kasvuun vuonna 2016. BKT-ennusteet nousivat vuoden mittaan, ja kansantalouden ennakoitaan kasvaneen 1,6 prosentilla vuonna 2016. Kasvu perustui lähinnä kotimaiseen kysyntään, mutta myös vienti kääntyi hienoiseen kasvuun ja investoinnit nousivat. Julkinen talous pysyi kuitenkin edelleen alijäämäisenä, vaikka myös työttömyys laski.

Yksityinen kulutus kasvoi vuonna 2016 suhdannetilanteeseen nähden vahvasti, 1,9 %, minkä taustalla oli lähinnä kotitalouksien reaalityulojen kasvu, kuluttajien odotusten vahvistuminen sekä säästämisasteen aleneminen. Yksityiset investoinnit ja erityisesti rakennusinvestoinnit lisääntyivät. Viennin kasvu jäi vain yhteen prosenttiin.

Globaali elpyminen on edelleen heikkoa. Maailman ostovoimakorjatun BKT:n kasvu jäi arviolta 3 %:iin. Kasvu kiihtyy vain vähän vuosina 2017-2018. Tuottavuuden kasvu on ollut hidasta jo pitkään eikä siihen odoteta kasvua lähivuosina.

Yhdysvalloissa laajapohjainen mutta suhteellisen hidas elpyminen jatkuu. Koska työttömyys on alhaista ja tuotantokapasiteetti monilla aloilla tehokkaassa käytössä, inflaation odotetaan siellä kiihtyvän ja dollarin vahvistuvan. Toisaalta uuden presidentin talouslinja ja vapaakauppaa koskevat linjaukset aiheuttavat epävarmuutta

Euroalue on pysynyt hitaalla kasvu-uralla, osaltaan mm. alentuneiden tuontihintojen vuoksi. Alueen finanssi- ja rahapolitiikka ovat elvyttäviä, ja ne kohentavat erityisesti yksityistä kulutuskysyntää ja investoinnitkin ovat elpymässä – vaikka hitaasti. Ison-Britannian talouden näkymää varjostaa tulevan EU-eron synnyttämä epävarmuus, jonka vuoksi yritykset lykkäävät investointejaan ja kotitaloudet vähentävät kulutustaan. Ison-Britannian EU-ero synnyttää epävarmuutta myös euroalueella. Kasvua hidastaa myös hitaasti aleneva

työttömyys. EU- ja euroalueen kasvun arvioidaan olevan lähivuosina parin prosentin luokkaa.

Venäjän talous tukeutuu edelleen öljyn ja kaasun vientiin eikä maan tuotantoa ole pystytty monipuolistamaan. Nykyisen taantumien jälkeen Venäjän kasvu tulee tämän takia pysymään erittäin hitaana. Venäjän talouden heikkous heijastuu voimakkaasti erityisesti Suomen vientiin Venäjälle.

Kiinassa teollisuuden, rakentamisen ja ulkomaankaupan kasvuvauhdit ovat jo hidastuneet ja sen talous on siirtymässä vienti- ja investointivetoisesta mallista kotimaiseen kulutukseen ja palveluihin tukeutuvaan malliin. Se ja teollisuusmaiden vähäiset investoinnit, näkyy maailmalla tuonnin hitaana kasvuna ja kaupan hitaana kasvuna.

Suomen vienti on ollut pitkälti investointihyödykkeiden vientiä ja vähäiset investoinnit rasittavat Suomen vientiä ja meidän markkinaosuutemme maailman-kaupassa on edelleen supistunut. Maailmankaupasta ei ole syntyvässä Suomelle vahvaa kysyntää.

Valtiovarainministeriö ennakoii vuosille 2017-2018 vain prosentin vuosittaista BKT:n kasvua. Julkinen kulutus jopa supistuu, koska hallitusohjelman mukaiset sopeutustoimet ja kilpailukyky sopimus pienentävät valtion ja kuntatalouden toimintamenoja. Myös muu kotimainen kysyntä hidastuu. Kasvun taustalla on lähinnä viennin maltillinen kasvu Suomen viennille tärkeisiin alueisiin, kuten Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin. Vientiä kasvattavat jo tiedossa olevat kuljetusväline-toimitukset (laivat ja autot).

Yksityinen kulutuksen odotetaan kasvavan vain prosentilla vuonna 2017. Kasvuvauhti puolittuu vuodesta 2016. Yksityistä kulutusta hidastaa muun muassa kiihtyvä inflaatio ja kotitalouksien reaalityulojen matala kasvu.

Julkinen talous pysyy lähivuosina alijäämäisenä. Heikon tulokehityksen takia kolmen prosentin alijäämäraja rikkoutui vuosina 2014 -2015. Vaikka talous on edelleen alijäämäinen, alijäämä on pienentynyt pariin prosenttiin. Julkinen velka suhteessa BKT:hen jatkoi vuonna 2016 kasvuaan. 60 %:n raja ylittyi niukasti vuonna 2014. Vuonna 2016 se oli lähes 64 %.

Kuluttajahintojen kasvu on jatkunut hitaana, mutta alkuvuoden 2016 negatiivinen hintakehitys on kääntynyt positiiviseksi. Inflaatiota vauhditti eniten palveluiden kallistuminen. Tähän vaikuttivat mm. korotukset sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuissa. Toisaalta energian hinnat laskivat jopa viitisen prosenttia ja tavaroiden hinnatkin laskivat. Hintojen nousupaineet, inflaatiopaineet ovat tavanomaista matalampia, sillä kansantalouden käytössä on vapaita resursseja, ja tuotantokuilu on negatiivinen. Kuluttajahintaindeksin odotetaan nousevan 1,3 %:lla vuonna 2017 ja 2018. Inflaatiota kiihdyttävät sekä raaka-aineiden hintojen odotettu nousu, muutokset välillisessä verotuksessa ja vähitellen nousevat korot. Maltilliset palkankorotukset puolestaan hillitsevät sitä.

Lyhyet korot pysyvät ennätysellisen alhaisina. Vuosina 2017-2018 kolmen

kuukauden euriborin ennustetaan pysyvän lievästi negatiivisena. Kymmenen vuoden korkotaso on 0,5-1,0 %:n tuntumassa. Matala korkotaso pitää kaupungin korkomenot pieninä, mutta osoittaa toisaalta, että Suomen talous on edelleen heikko: investoinnit ovat alhaalla ja talous kasvaa vain niukasti.

Suomen työllisyystilanne parani vuoden 2016 aikana talouskasvun käynnistymisen myötä. Taloudellisen aktiviteetin lisääntyminen etenkin rakentamisessa näkyy avointen työpaikkojen ja tehtyjen työtuntien määrän kasvuna. Työttömien määrä kääntyi laskuun sekä Tilastokeskuksen että työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan. Työttömyysaste oli 8,9 %, 0,5 prosenttiyksikköä pienempi kuin edellisenä vuonna. Työttömyyden arvioidaan lähivuosina laskevan 0,4 prosenttiyksiköllä vuodessa. Vaikka suunta on alaspäin, talouden kasvu on niin vaatimatonta, että työttömyysaste pysyy korkealla tasolla. Suomen tilanne on hyvin haastava pitkäaikais- ja rakenneyöttömyyden osalta, ja paranevista työllisyysnäköymistä huolimatta ns. laaja työttömyys, eli työttömien työnhakijoiden ja aktivointipalveluissa olevien henkilöiden kokonaismäärä, ei ole laskenut korkealta noin 450 000 henkilön tasolta.

Keskeiset ennusteluvut

	2015 mrd. euroa	2013	2014	2015	2016**	2017**	2018**
		määrän muutos, prosenttia					
Bruttokansantuote markkinahintaan	209	-0,8	-0,7	0,2	1,6	0,9	1,0
Tavaroiden ja palvelujen tuonti	78	0,5	-0,2	1,9	1,6	2,4	3,4
Kokonaistarjonta	287	-0,4	-0,6	0,7	1,6	1,3	1,6
Tavaroiden ja palvelujen vienti	77	1,1	-1,7	-0,2	1,0	2,4	3,2
Kulutus	167	0,0	0,3	1,1	1,4	0,5	0,4
yksityinen	116	-0,5	0,6	1,5	1,9	0,9	0,6
julkisen	51	1,1	-0,5	0,4	0,2	-0,5	0,0
Investoinnit	43	-4,9	-2,5	0,7	4,1	2,7	3,2
yksityiset	35	-6,6	-3,4	2,2	3,5	3,2	4,2
julkiset	8	2,6	0,9	-5,1	6,6	0,8	-1,1
Kokonaiskysyntä	288	-0,4	-0,6	1,0	1,7	1,4	1,7
kotimainen kysyntä	211	-1,1	-0,2	1,4	1,9	1,0	1,1

Muut keskeiset ennusteluvut

	2013	2014	2015	2016**	2017**	2018**
Bruttokansantuote, mrd. euroa	203	205	209	214	219	224
Palvelut, määrän muutos, %	-1,4	-0,5	0,8	0,6	0,5	0,9
Koko teollisuus, määrän muutos, %	0,0	-0,5	-2,5	2,1	2,2	2,9
Työn tuottavuus, muutos, %	0,5	-0,1	0,2	-0,3	-0,5	1,0
Työlliset, muutos, %	-1,0	-0,4	-0,4	0,5	0,4	0,5
Työllisyysaste, %	68,5	68,3	68,1	68,7	69,1	69,5
Työttömyysaste, %	8,2	8,7	9,4	8,9	8,5	8,1
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,5	1,0	-0,2	0,3	1,3	1,3
Ansiotasoindeksi, muutos, %	2,1	1,4	1,3	1,2	0,8	1,2
Vaihtotase, mrd. euroa	-3,3	-2,3	-0,9	-0,5	-0,7	-1,0
Vaihtotase, suhteessa BKT:een, %	-1,6	-1,1	-0,4	-0,2	-0,3	-0,4
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	0,2	0,2	0,0	-0,3	-0,3	-0,2
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v), %	1,9	1,3	0,7	0,4	0,5	0,9
Julkisyhteisöjen menot, suhteessa BKT:een, %	57,5	58,1	57,7	57,2	56,3	55,6
Veroaste, suhteessa BKT:een, %	43,7	43,9	44,1	44,4	43,2	42,8
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-2,6	-3,2	-2,8	-2,2	-2,5	-2,0
Valtion rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een, %	-3,7	-3,7	-3,0	-2,6	-2,6	-2,1
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een, %	56,5	60,2	63,6	63,7	65,3	66,1
Valtionvelka, suhteessa BKT:een, %	44,1	46,3	47,7	47,7	49,2	50,2

Valtionvarainministeriö: Taloudellinen katsaus 22.12.2016

4. Vakka-Suomen Vesi liikelaitoksen talous

4.1 Liikelaitoksen taloudellinen katsaus

Vuosi 2016 oli Vakka-Suomen Vesi liikelaitoksen kahdeksas varsinainen toimintavuosi. Liikelaitoksen talous oli vahva, ja toiminta toteutui lähes tavoitteiden mukaisesti. Puhdistettavien jätevesikuutioiden määrä laski 2.384.000 m³:oon. Määrä laski 11 %:lla edellisestä vuodesta, ja se alitti talousarvion 166.000 m³:lla. Laitilan osuus puhdistetusta jätevedestä oli 542.000 m³ ja Uudenkaupungin 1 842.000 m³. Uudenkaupungin osalta puhdistettavan jäteveden määrä laski n.14 % vuodesta 2015 ja Laitilan noin 8 %.

Liikelaitoksen taksat säilyivät ennallaan ja puhdistettavien kuutioiden määrän laskiessa liikevaihto pieneni 238 000 €:lla.

Liikevaihto oli 1 878 000 €. Se oli 131 000 € talousarviota pienempi. Toimintakulut nousivat 77 000 €, jolloin tilikauden ylijäämä jäi 654 00 euroon. Talousarvio alittui noin 71.000 eurolla. Liikelaitoksen liikeylijäämä oli 662 000 euroa, 35 % liikevaihdosta. Liikelaitoksen liikevaihto, ylijäämä ja kannattavuus laskivat vuoden 2015 tasosta.

Liikelaitoksen vahva tulos mahdollistaa vakaan taksapolitiikan, ja joulukuussa 2016 hyväksytyssä talousarviossa vuodelle 2017 ja taloussuunnitelmassa vuosille 2017-2019 laskutettavan jäteveden kuutiohintaan ei ole tehty korotuksia.

Liikelaitoksen toiminnalliset tavoitteet toteutuivat lukuun ottamatta puhdistamon ympäristöluvan vaatimuksia mereen johdettavan puhdistetun jäteveden suhteen.

Liikelaitoksen organisaatio on ohut. Vakka-Suomen Vedellä on kolme vakinaista työntekijää ja liikelaitoksen johtajana toimii Uudenkaupungin Vesi liikelaitoksen johtaja. Hänen työajastaan ja kustannuksistaan 15 % kohdistetaan Vakka-Suomen Vedelle. Laitoksen henkilöstömenot olivat 165 247 euroa, vain 8,8 % liikevaihdosta. Ne

nousivat noin kolmella prosentilla edellisestä vuodesta.

Liikelaitoksen korkomenot olivat vain 0,9 % liikevaihdosta, 17 413 euroa. Korkomenoissa ovat mukana koronvaihtosopimusten kustannukset.

Liikelaitoksen investointimenot olivat vain 174 000 €, 21 % budjetoidusta. Vuodelle 2016 suunniteltuja investointeja siirtyi vuodelle 2017.

Liikelaitos ei ottanut lainkaan uutta lainaa, ja vanhoja lainoja lyhennettiin 562.000 eurolla. Liikelaitoksella oli vuoden lopussa 2 496 010 euroa lainaa.

Liikelaitoksen rahavarat olivat vuoden lopussa 1 792 733 euroa. Rahavarat lisääntyivät yli kolmella sadalla tuhannella eurolla. Liikelaitoksen maksuvalmius oli erinomainen.

Liikelaitoksen kannattavuus oli erittäin hyvä vuonna 2016.

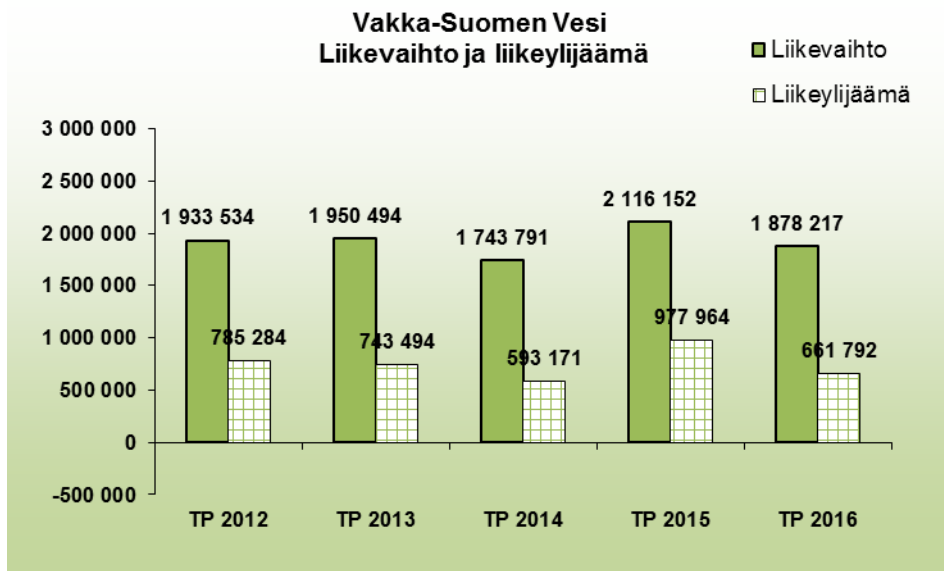
Yhteenveto

Liikelaitoksen kannattavuus on hyvä, sen lainakanta pienenee ja rahavarat kasvavat. Vahvan taloutensa ansiosta se pystyy kattamaan tulorahoituksella ison osan vuosina 2017-2018 tehtävästä jätevedenpuhdistamon tehostamisinvestoinnista. Liikelaitoksen hintapolitiikka voidaan investoinnista huolimatta pitää vakaana eikä sen taksoja tarvitse korottaa.

Liikelaitoksen suhteellinen velkaantuneisuusaste on kuitenkin edelleen korkea, ja liikelaitoksen kannattavuuden ylläpitäminen ja lainakannan pienentäminen on välttämätöntä. Tällä varaudutaan liikelaitoksen isoihin, jopa 10 miljoonan euron, investointeihin 2020-luvulla.

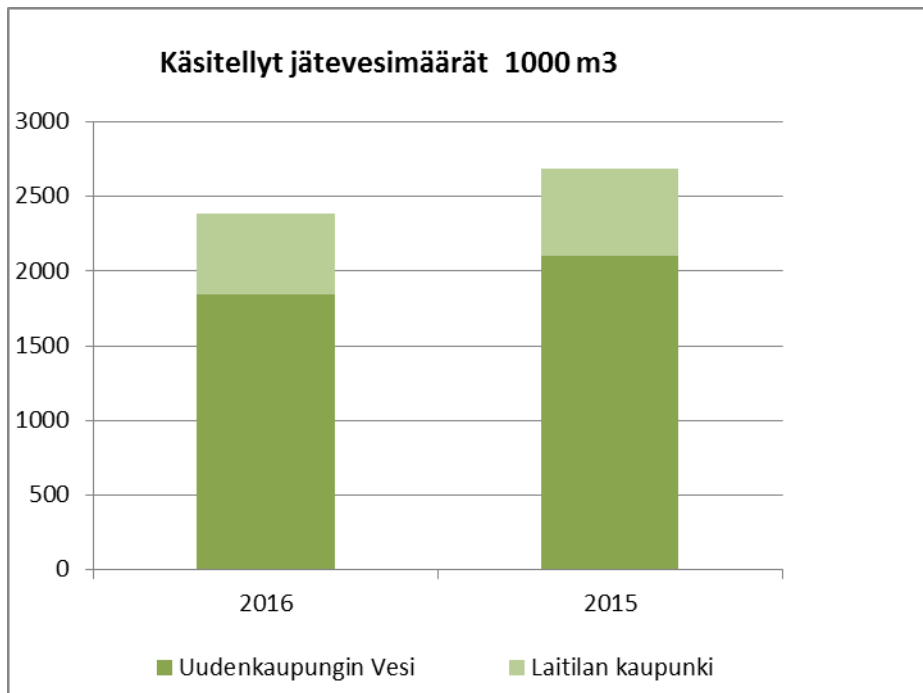
Liikevaihto ja liikeylijäämä 2016

Vakka-Suomen Vesi	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016
Liikevaihto	1 933 534	1 950 494	1 743 791	2 116 152	1 878 217
Liikeylijäämä	785 284	743 494	593 171	977 964	661 792
Liikeylijäämä, % liikevaihdosta	40,61	38,12	34,02	46,21	35,24
Liikevaihdon muutos, %	17,1	0,9	-10,6	21,4	-11,2

Käsitellyt vesimäärät 2016

1000 m3	2016	2015
Uudenkaupungin Vesi	1842	2102
Laitilan kaupunki	542	584
Puhdistettu jätevesi yhteensä	2384	2686

4.2 Olennaiset muutokset Vakka-Suomen Veden toiminnassa ja taloudessa 2016

Liikelaitoksen toiminnassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2016 aikana. Suurin yksittäinen työ on ollut jätevedenpuhdistamon laajennuksen suunnittelu. Laajennuksen suunnittelijana on toiminut Ramboll Oy. Henkilöstömäärä pysyi samana.

Teollisuuskuormituksen kasvu jatkui, mikä aiheutti puhdistamolle toiminnallisia häiriöitä eikä se saavuttanut ympäristöluvan tavoitteita kaikilta osin.

Käsitelty vesimäärä väheni edellisestä vuodesta noin 11 %. Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna vesimäärä ei kuitenkaan poikkea merkittävästi keskimääräisestä.

5. Palkat ja henkilöstö

Vakinainen henkilöstö 2012 – 2016

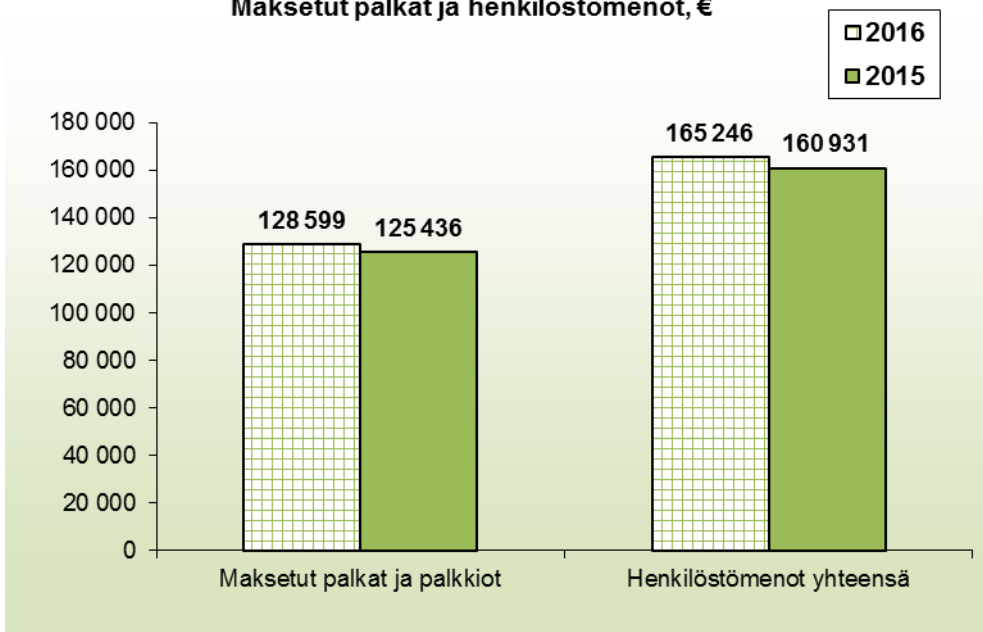
2012	2013	2014	2015	2016
3	3	3	3	3

Palkat ja henkilöstömenot

Henkilöstömenot olivat 165 246 euroa, 8,8 % liikevaihdosta.

	2016	2015	Muutos	Muutos %
Maksetut palkat ja palkkiot	128 599	125 436	3 163	2,5
Jaksotetut palkat	2 524	892	1 632	183,0
Henkilöstökorvaukset	-198	0	-198	
Eläkekulut	26 273	27 565	-1 292	-4,7
Muut henkilösivukulut	8 048	7 038	1 010	14,4
Henkilöstömenot yhteensä	165 246	160 931	4 315	2,7

Maksetut palkat ja henkilöstömenot, €

Uudenkaupungin Vesi liikelaitos laskuttaa 15 % liikelaitosjohtajan ja toimistonhoitajan palkkakuluista Vakka-Suomen Vesi liikelaitokselta.

6. Käyttötalousmenot

Toimintakulut olivat 928 070 euroa, 49,3 % toimintatuotoista. Toimintakuluista palvelujen osuus on 38,3 %, henkilöstökulujen 17,8 % ja aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden 43,8 %. Palvelujen ostot ovat iso menoerä, koska liikelaitos ostaa lietteenkäsittelyn palveluna.

Toimintakulut nousivat 77 350 euroa, 9,1 % ja toimintatuotot laskivat 234 606 euroa, 11,1 % vuodesta 2015. Toimintakate laski 24,6 %, 311 956 euroa, vuodesta 2015.

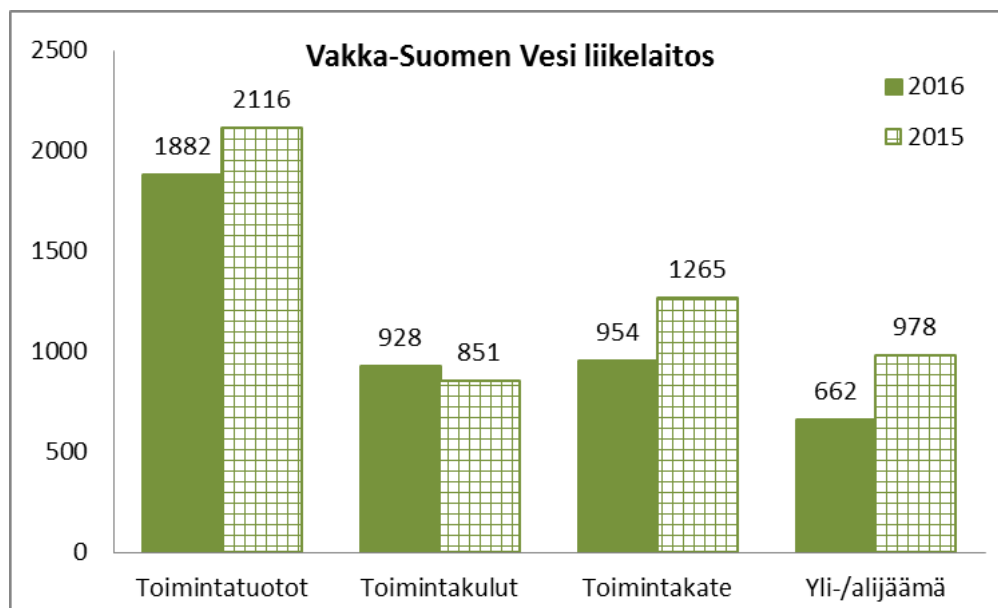
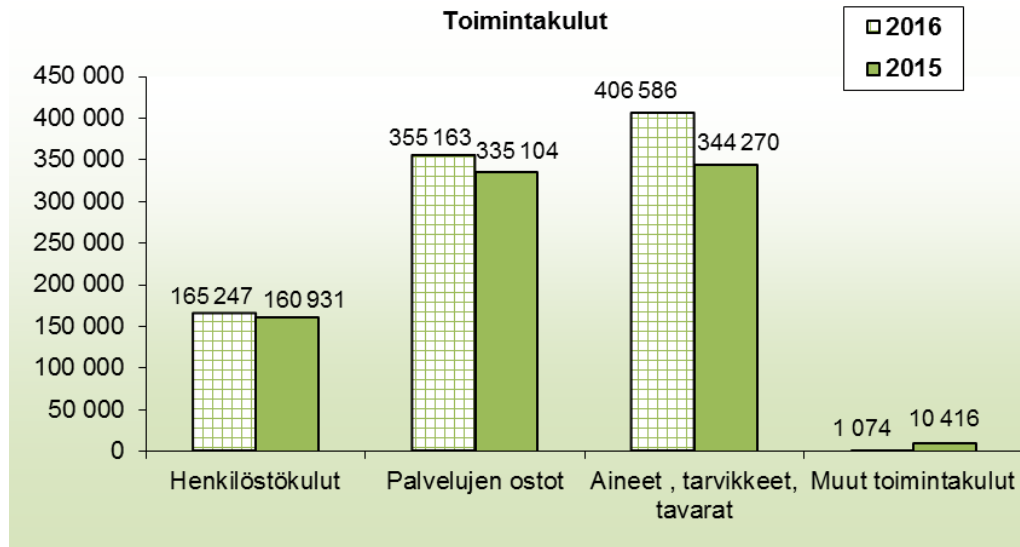
	2016	2015	Muutos %
Toimintakulut	928 070	850 720	9,1
Toimintatuotot	1 881 746	2 116 352	-11,1
Toimintakate	953 676	1 265 632	-24,6

Toimintakulut

	2016	2015	Muutos €
Henkilöstökulut	165 247	160 931	4 317
Palvelujen ostot	355 163	335 104	20 060
Aineet , tarvikkeet, tavarat	406 586	344 270	62 316
Muut toimintakulut	1 074	10 416	-9 342
Yhteensä	928 070	850 720	77 350

Toimintatuotot

	2016	2015	Muutos €
Myyntituotot	1 878 217	2 116 152	-237 935
Muut toimintatuotot	3 529	200	3 329
Yhteensä	1 881 746	2 116 352	-234 606

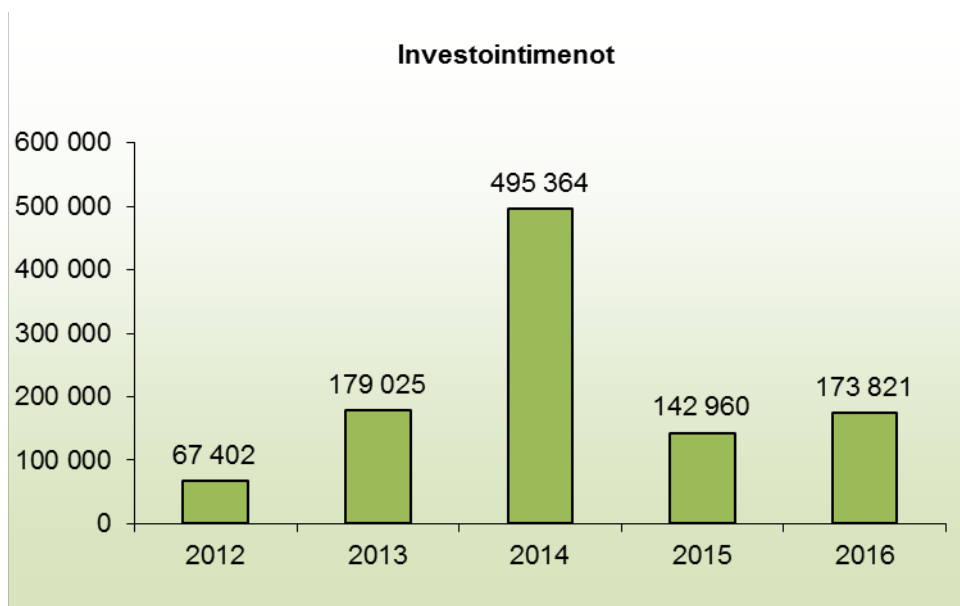

7. Investointimenot

Liikelaitoksen vuoden 2016 investointimenot olivat 173 821 euroa, 21,2 % budjetoidusta. Merkittävin investointi oli Hápönniemen jätevedenpuhdistamon laajennuksen

suunnittelu. Sunnittelun toteuttaa Ramboll Oy.

	2012	2013	2014	2015	2016
Investointimenot	67 402	179 025	495 364	142 960	173 821

8. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi 2016

Kuntien on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa siitä, miten sisäinen valvonta ja siihen sisältyvä riskienhallinta on järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Sisäisen valvonnan tulisi toteutua kunnan johtamis-, suunnittelu- ja ohjauksikäytännöissä. Selonteko perustuu kaupunkikonsernissa tehtyyn sisäisen valvonnan arviointiin, riskien arviointiin sekä toimenpidesuunnitelman laatimiseen.

Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kaupunginhallitus. Sisäinen valvonta on osa johtamista ja sillä varmistetaan, että toimitaan tavoitteiden mukaisesti ja tuloksellisesti. Riskienhallinnan tehtävänä on varmistaa, että merkittävät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja mitataan ja että niitä seurataan ja hallitaan kokonaisvaltaisesti osana päivittäistä kaupunkikonsernin toimintojen johtamista.

Kuntalain sisäisen valvonnan ja riskienhallinnon mukaiset säädökset on huomioitu kaupungin hallintosäännössä, valtuuston hyväksymissä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa sekä kaupunginhallituksen hyväksymässä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeessa.

Yleistä

Sisäisen valvonnan tavoitteena on saada toimivalle johdolle varmuus siitä, että organisaatiolle asetetut tavoitteet saavutetaan. Valvonnalla varmistetaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perustana oleva tieto on riittävä ja luotettava ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Riskienhallinnan toimenpitein varmistetaan muuan muassa, että merkittävät riskit ovat tiedossa ja riittävät suunnitelmat ja menetelmät mahdollisten vahinkojen hoitamiseksi ovat olemassa.

Tilivelvollisten on jatkuvasti tarkkailtava vastuullaan olevia toimintoja ja ryhdyttävä viivyttämättä toimenpiteisiin aina, kun sääntöjen vastaista, epätaloudellista, tehotonta ja

vaikutuksetonta toimintaa havaitaan. Samalla johdon on varmistettava, että toiminnasta annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan ja että toimintaa koskeva informaatio on luotettavaa.

Palvelukeskukset ja liikelaitokset ovat tehneet selvityksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta ja toteutumisesta vuonna 2016. Uudenkaupungin Vesi liikelaitoksen analyysin pohjalta on tehty yhteenveto niiden toteuttamisesta liikelaitoksen päivittäisessä toiminnassa ja kokonaisarvio yksikön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta.

Huomioita sisäisestä valvonnasta Vakka-Suomen Vesi liikelaitoksen osalta

Liikelaitoksen toiminnassa on noudatettu Uudenkaupungin kaupungin hyväksymää hallintosääntöä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjetta, talousarvion täytäntöönpanomääräyksiä ja johtosääntöä sekä muita annettuja ohjeita.

Johtaminen ja hallinnon järjestäminen

Hyvä hallintotapa ja arvot toteutuvat hyvin liikelaitoksen toiminnassa. Organisaatorakenteeseen ei ole saatu parannusta, ja se ei ole edelleenkään täysin tarkoituksenmukainen. Uudenkaupungin Vesi liikelaitoksen ja Vakka-Suomen Vesi liikelaitoksen tehtävät on kyllä määritelty, mutta käytännön elämässä erilliset organisaatiot hankaloittavat toimintaa. Toimielinten ja viranhaltijoiden vastuut ja tehtävät on määritelty riittävän hyvin. Kaupungilla ei toistaiseksi ole selkeää henkilöstön palkitsemisjärjestelmää.

Tavoitteiden asettaminen ja toteutumisen seuranta

Strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden asettaminen ja niiden seuranta on järjestetty hyvin. Kun suunnitelmia laaditaan tai tavoitteita asetetaan, ei kuitenkaan riittävästi arvioida tai määritellä toiminnan vastaavuutta tarpeisiin tai kustannusvaikutusta eri aikajännteillä. Henkilöstön riittävyyttä ja yleensä

henkilöstöön liittyviä seikkoja ei oteta riittävästi huomion tavoitteita asetettaessa.

Riskienhallinta

Toimintaan liittyvät strategiset riskit ovat:

1A. Kiristyvät ympäristövaatimukset nostavat jätevedenkäsittelyn kustannukset yhä korkeammalle

1B Hápönniemen puhdistamon ympäristöluvassa on ehtoja, jotka käsittävät koko puhdistamoon liitetyn verkoston, joka on kuitenkin muiden toimijoiden hallinnassa. Tämä saattaa aiheuttaa epäselvyyttä vastuukysymyksissä.

2. Teollisuusasiakkaiden nopea laajeneminen/ lisääntyminen josta seuraa puhdistamon laajennustarve

2B Vakka-Suomen Veden tulee voida vaikuttaa ja valvoa etuaan asiakkaan ja teollisuuden välillä tehtävissä teollisuusjätevesisopimuksissa.

3. Korkokannan nopea nousu

4. Asiakkaiden viemäriverkostojen liiallinen vuoto siten, että puhdistamon toiminta häiriytyy

5. Muutokset kuntakentässä. Mahdolliset kuntaliitokset on huomioitava vesihuollon strategiassa

Toimintaan liittyviä strategisia kehittämismahdollisuuksia ovat vastaavasti puhdistamon toiminnan tehostaminen, riittävä ylläpitösaneeraus verkostossa sekä modernin teknologian hyödyntäminen.

Liikelaitoksessa on jo vuosia tehty systemaattisesti riskikartoituksia, mutta toiminnan taloudellisuutta ja toiminnan tuottavuutta uhkaavien tekijöiden kartoitusta tulisi edelleen parantaa. Tehtävien ja prosessien häiriöttömyyttä sekä toiminnan edellyttämien tilojen, koneiden ja laitteiden toimivuutta uhkaavat riskitekijät on tunnistettu ja arvioitu hyvin.

Henkilöstöön liittyvistä riskitekijöistä kriittisimpänä nousevat esille uusien henkilöiden tarpeen ennakointi ja tehtävien määrittely sekä henkilökunnan riittävyys sairauspoissaolojen aikana. Avainasemassa olevilla henkilöillä on nimetty varahenkilö, mutta koska liikelaitoksella on vain muutama

työntekijä, toiminta on liikaa yksittäisten henkilöiden varassa.

Tietojärjestelmiin liittyä isoja riskejä. Miten turvataan niiden häiriöttömyys ja käytettävyys kaikissa tilanteissa?

Lainmukaisuuteen ja hyvään hallintotapaan liittyvissä asioissa ei ole ollut ongelmia. Liikelaitoksen toiminta ja päätöksenteko on ollut läpinäkyvää, ja toimivaltuuksia on noudatettu kaikissa, myös kilpailuttamiseen, liittyvissä asioissa.

Sopimusten seuranta ja omaisuuden turvaaminen on hoidettu hyvin.

Liikelaitoksen merkittävimmät riskit ovat:

- häiriö puhdistamon/jätevesiverkoston toiminnassa – ympäristöriski
- pitkäaikainen sähkökatkos –jv-pumppaamoiden toiminta häiriytyy – seurauksena ympäristöriski
- luonnonkatastrofi; häiriö vesihuollossa
- teollisuuslaitoksesta johdetaan tahallaan tai vahingossa verkostoon liian suuri jätekuormitus tai puhdistamolle sopimattomia jätevesijakeita
- investointien kustannusarviot nousevat, Hápönniemen jätevedenpuhdistamon kustannusarvio on lähes kaksinkertaistunut

Teknisistä syistä johtuviin riskeihin on tällä hetkellä varauduttu monella tapaa, esim. kahdennetuin laittein. Häiriötilanteiden varalta tärkeimmistä tiedostoista on olemassa varakopiot ja puhdistamon prosessinohjausjärjestelmä on erotettu muusta tietoverkosta.

Toiminnallisia kehittämismahdollisuuksia ovat:

- uuden teknologian käyttöönottoaminen
- toiminnan tehostaminen, ulkoistamismahdollisuuksien selvittäminen
- oman liikkuvan varavoimakapasiteetin hankinta (on hankittu)
- energiatehokkuuden parantaminen. liikelaitos mukana HINKU-hankkeessa
- työssä viihtymisen ja –jaksamisen parantaminen

Taloudellisia riskejä liikelaitokselle aiheuttavat:

- mahdolliset muutokset rahoituksen saatavuudessa ja koroissa
- liikelaitoksen kustannusrakenne ja – tehokkuus
- merkittävien hankkeiden kustannusarvioiden realistisuus/kustannusarvioiden nousu
- korkoriski lainamäärän kaksinkertaistuessa sekä
- edullisten rahoitusvaihtoehtojen löytäminen.

Informaatio ja kommunikaatio

Kaupungin informaatiokanavat ja – menettelyt ovat kunnossa ja kommunikaatio toimii.

Seurantamenettelyt

Tavoitteiden saavuttamista ja toimintaa seurataan jatkuvasti ja poikkeamiin reagoidaan.

Sisäistä itsearviointia on tehty, mutta tuloksia tulisi analysoida ja käsitellä laajemmin kaupungin ja liikelaitoksen johdossa ja tarvittaessa tehdä päätöksiä korjaavista toimenpiteistä.

Ulkoisia arvioiteja on tehty johtamisjärjestelmän toimivuudesta ja riskienhallinnasta. Toimintaprosessien arviointia kannattaisi lisätä ja jo tehtyjen arviointien tuloksia tulisi hyödyntää tämänhetkistä paremmin.

Kokonaisarvio sisäisen valvonnan toimivuudesta ja riskien arviointi ja riskienhallintasuunnitelma

Kokonaisuudessaan liikelaitoksen sisäisen valvonnan voidaan todeta toimivan hyvin, mutta kehittämistarpeita on edelleen esimerkiksi verkoston kunnan seurannassa ja muiden kuin Uudenkaupungin ja Vakka-Suomen Veden toimesta rakennettavien verkostojen valvonnassa.

Olenneimmat liikelaitoksen toimintaan liittyvät riskit on arvioitu ja suunnitellut kehittämistoimenpiteet ja aikataulu on määritetty. Jätevedenpuhdistamon toteutussuunnittelu valmistuu 2017 ja sen rakentamistyö alkaa.

Liikelaitoksen toiminta on kokonaisuudessaan ollut sille asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden mukaista.

9. Tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

9.1 Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Tilikauden ylijäämän muodostumista kuvataan tuloslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Liikelaitoksen talous oli ylijäämäinen. Liikelylijäämä oli noin 661 792 euroa ja tilikauden ylijäämä 654 539 euroa.

Liikelaitoksen kannattavuus oli edelleen hyvä ja sen tulee olla hyvä jatkossakin, koska liikelaitoksella on odotettavissa suuria investointeja. Sijoitetun pääoman tuotto oli 7,5 %, ja se laski edellisestä vuodesta.

TULOSLASKELMA	2016	2015
Liikevaihto	1 878 217	2 116 152
Valmistevaraston muutos		
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot	3 529	200
Tuet ja avustukset kunnalta		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-406 586	-344 270
Varaston lisäys (-) tai vähennys (-)		
Palvelujen ostot	-355 163	-335 104
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-130 926	-126 328
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-26 273	-27 565
Muut henkilösivukulut	-8 048	-7 038
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-291 883	-287 667
Arvonalentumiset		
Liiketoiminnan muut kulut	-1 074	-10 416
Liikelylijäämä (-alijäämä)	661 792	977 964
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 019	2 997
Muut rahoitustuotot	85	126
Kunnalle maksetut korkokulut		
Muille maksetut korkokulut	-17 413	-26 931
Korvaus peruspääomasta	0	-3 472
Muut rahoituskulut	-118	-22
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	645 365	950 662
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	645 365	950 662
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	9 175	9 175
Vapaaeht.varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	654 539	959 837
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Sijoitetun pääoman tuotto	7,5	11,4
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto	10,6	18,1
Voitto %	34,4	45,0

9.2 Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

Toiminnan rahoitusta tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Vuonna 2016 investointien

tulorahoitusprosentti oli 539,2. Maksuvalmius oli erinomainen.

RAHOITUSLASKELMA	2016	2015
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Liikeliikettä	661 792	977 964
Poistot ja arvonalennukset	291 883	287 667
Rahoitustuotot ja -kulut	-16 427	-27 302
Tulorahoituksen korjaukset		
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-173 821	-142 960
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pys. vast. hyödykkeiden luov.tulo		
Investointien rahavirta	-173 821	-142 960
Toiminnan ja investointien rahavirta	763 427	1 095 369
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainojen muutokset	0	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-562 029	-562 028
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta		
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta		
Lainakannan muutokset	-562 029	-562 028
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-26	64
Saamisten muutos kunnalta	96 531	-30 620
Saamisten muutos muilta	22 618	34 946
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-1 496	-3 540
Korottomien velkojen muutos muilta	-5 036	40 913
Muut maksuvalmiuden muutokset	112 592	41 764
Rahoituksen rahavirta	-449 437	-520 264
Rahavarojen muutos	313 990	575 105
Rahavarat 31.12.	1 792 733	1 478 743
Rahavarat 01.01.	1 478 743	903 638
Rahavarojen muutos	313 990	575 105
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	3 518 422	2 587 469
Investointien tulorahoitus	539,2	866,2
Lainanhoitokate	1,6	2,1
Kassan riittävyys, pv	389,2	340,3
Quick ratio	2,7	2,4
Current ratio	2,7	2,4

10. Rahoitusasema ja sen muutokset

Liikelaitoksen lainakanta oli vuoden lopussa 2.496.010 euroa. Se laski 562.000 eurolla.

Liikelaitoksen taseen ylijäämä oli tilikauden lopussa 4.138.946 euroa.

TASE 31.12.2016	2016	2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	7 074 533	7 192 596
Aineettomat hyödykkeet	39 581	
Muut pitkävaikutteiset menot	39 581	
Aineelliset hyödykkeet	6 980 602	7 138 246
Rakennukset	4 524 817	4 724 434
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 300 236	2 231 544
Koneet ja kalusto	43 743	
Ennakkomaksut ja keskenkäydyt hankinnat	111 806	182 268
Muut saamiset	54 350	54 350
Liittymismaksusaamiset	54 350	54 350
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 990 471	1 795 629
Saamiset	197 738	316 886
Lyhytaikaiset	197 738	316 886
Myyntisaamiset	39 873	66 961
Saamiset kunnalta	106 475	203 006
Muut saamiset	51 389	21 912
Siirtosaamiset	0	25 008
Rahat ja pankkisaamiset	1 792 733	1 478 743
VASTAAVAA YHTEENSÄ	9 065 004	8 988 225
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	6 181 462	5 526 923
Peruspääoma	2 042 516	2 042 516
Edellisten tilikausien ylijäämä	3 484 406	2 524 570
Tilikauden ylijäämä	654 539	959 837
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	203 368	212 543
Poistoero	203 368	212 543
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	39	64
Muiden toimeksiantojen pääomat	39	64
VIERAS PÄÄOMA	2 680 135	3 248 695
Pitkäaikainen	1 933 982	2 496 010
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 207 347	1 635 347
Lainat julkisyhteisöiltä	726 635	860 663
Muut velat	0	0
Lyhytaikainen	746 154	752 685
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	428 000	428 000
Lainat julkisyhteisöiltä	134 028	134 028
Saadut ennakot		
Ostovelat	122 260	144 359
Korottomat velat kunnalta	12 080	10 103
Muut velat	17 556	2 614
Siirtovelat	32 229	33 580
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	9 065 004	8 988 225
TUNNUSLUVUT	2016	2015
Omavaraisuusaste, %	70,4	63,9
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	142,7	153,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	4139	3484
Lainakanta 31.12., 1000 €	2 514	3 058
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	54	54

Tunnuslukujen määritelmät

Tulos- ja rahoituslaskelman tunnusluvut

Tunnuslukujen määritelmät

Tuloslaskelman tunnusluvut

Sijoitetun pääoman tuotto, %

= $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut} + \text{Muille maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Sijoitettu korollinen vieras pääoma} + \text{Poistoero ja Vapaaehtoiset varaukset})$

Tunnusluku kertoo liikelaitoksen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kannattavuutta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

= $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta/kuntayhtymältä} + \text{Poistoero ja Vapaaehtoiset varaukset})$

Voitto, %

$100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$

Tunnusluku kertoo, kuinka suuren prosentuaalisen osuuden liikelaitoksen yli-/alijäämä enne varauksia ja veroja muodostuu liikevaihdosta.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus-tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

Lainanhoitokate

= $(\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo liikelaitoksen tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.

Kassan riittävyys, pv

= $365 \text{ pv} * \text{Rahavarat } 31.12 / \text{Kassasta maksut tilikaudelta}$

Liikelaitoksen maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa liikelaitoksen rahavaroilla.

Quick ratio

= $(\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{Rahoitusarvopaperit} + \text{Lyhytaikaiset saamiset}) / (\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Quick ratio eli maksuvalmiussuhde kertoo miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Hyvä >1, tyydyttävä 0,5-1, heikko <0,5.

Current ratio

= (Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Current ratio eli käyttöpääomasuhde kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten kesken. Hyvä >2, tyydyttävä 1-2, heikko <1.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %

= 100* (Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - saadut ennakot)

Omavaraisuusaste mittaa liikelaitoksen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= 100 * (Vieras pääoma – Saadut ennakot) / Käyttötulot

Tunnusluku kertoo kuinka paljon liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €

= edellisten tilikausien yli-/alijäämä + Tilikauden yli-/alijäämä

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainasaamiset 31.12

= Sijoituksiin merkityt jkv-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

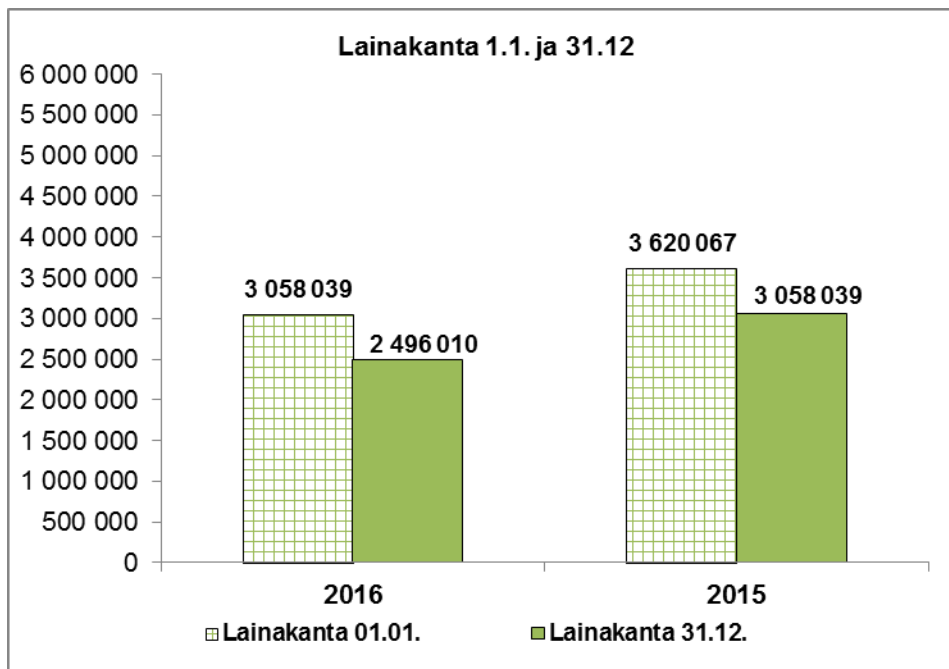
Lainat 2015 – 2016 (pitkä- ja –lyhytaikaiset)

Vakka-Suomen Veden lainakanta oli vuoden 2016 lopussa 2 496 010 euroa. Lainakanta väheni -562.029 euroa vuodesta 2015. Liikelaitos joutuu investoimaan jätevedenpuhdistukseen, ja sen tavoitteena on pienentää lainamäärää eikä se ota uutta lainaa vuonna 2016.

Matala korkotaso on pienentänyt korkokustannuksia, mutta täytyy muistaa, että prosenttiyksikön nousu koroissa kasvattaa korkomenoja 30.000 eurolla. Osa liikelaitoksen lainoista on korkosuojattu.

Pitkä- ja lyhytaikaiset lainat 2015 - 2016

	2016	2015	Muutos
Lainakanta 01.01.	3 058 039	3 620 067	-562 028
Lyhennykset	-562 029	-562 028	-1
Lainan otto			
Lainakanta 31.12.	2 496 010	3 058 039	-562 029

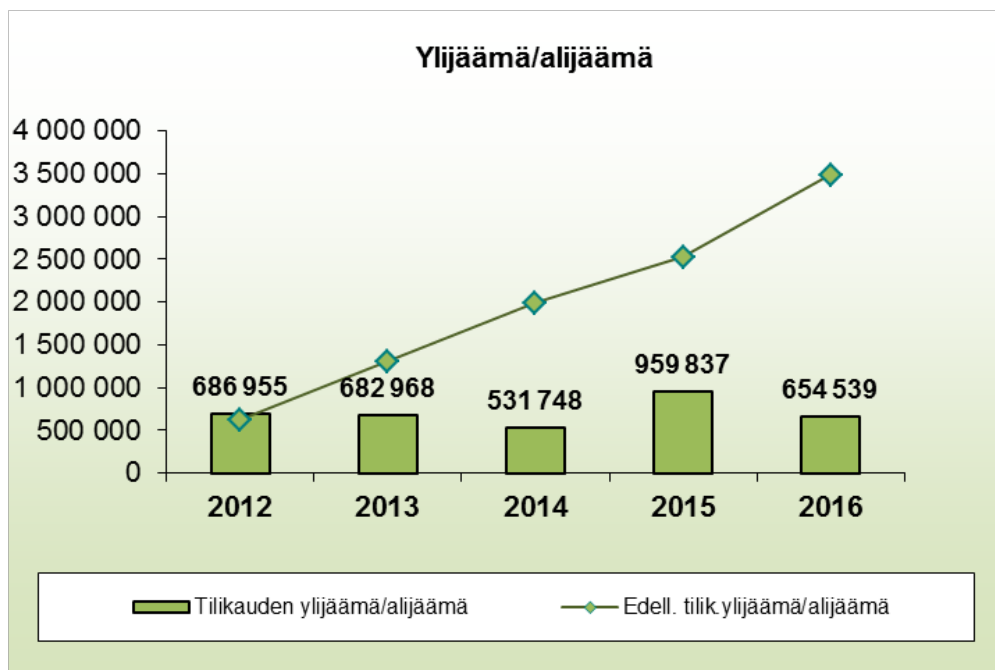

Yli- /alijäämä 2012-2016

Liikelaitoksen vuoden 2016 ylijäämä oli 654 539 euroa ja taseen kumulatiivinen

ylijäämä 4 138 946 euroa. Liikelaitoksen talous on ollut vakaa vuosina 2012-2016.

	2012	2013	2014	2015	2016
Edell. tilik.ylijäämä/alijäämä	622 898	1 309 854	1 992 822	2 524 570	3 484 407
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	686 955	682 968	531 748	959 837	654 539
Kumulatiivinen ylijäämä vuoden 2016 lopussa					4 138 946

11. Kokonaismenot ja -tulot 2016

TULOT	€	%	MENOT	€	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	1 881 746	99,9	Toimintakulut	928 070	55,2
Verotulot	0	0,0	- Valmistus omaan käyttöön		
Valtionosuudet	0	0,0	Korkokulut	17 413	1,0
Korkotuotot	1 019	0,1	Muut rahoituskulut	118	0,0
Muut rahoitustuotot	85	0,0	Satunnaiset kulut		
Satunnaiset tuotot	0	0,0	Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoituksen korjauserät			Pakollisten varausten muutos		
- Pysyvien vastaavien			- Pakollisten varausten lis.(+) tai väh. (-)	0	0,0
hyödykkeiden luovutusvoitot	0	0,0	- Pysyvien vastaavien		
			hyödykkeiden luovutustappiot	0	
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0,0	Investointimenot	173 821	10,3
Pysyvien vast.hyödykkeiden luovutusvoitot	0	0,0			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	0	0,0	Antolainasaamisten lisäykset	0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		0,0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	562 029	33,4
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0
Oman pääoman lisäykset			Oman pääoman vähennykset		
Kokonaistulot yhteensä	1 882 850	100,0	Kokonaismenot yhteensä	1 681 451	100,0

12. Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen varausten ja rahastojen muutosta **645 364,61**
 Vakka-Suomen Vesi liikelaitoksen johtokunta esittää tilikauden
 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

Poistoerot

Poistoeron vähennys 9 174,50
Poistoeron vähennys yhteensä 9 174,50

Poistoeron muutos yhteensä 9 174,50

Vuoden 2016 ylijäämä 654 539,11
 siirretään taseen omaan pääomaan tilikauden ylijäämätilille.

II Toteutumisvertailu

1. Käyttötalouden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

1.1 Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Toiminta-ajatus

Jäteveden käsittelypalvelujen tuottaminen.

Tehtävät hoidetaan liiketalousperiaatteiden mukaisesti viranomaisten edellyttämällä tavalla.

Talousarvion 2016 tavoitteet	Talousarvion 2016 mittarit	Talousarvion 2016 tavoitetaso	Toteutuma 2016
Puhdistamon toiminta täyttää voimassa olevan ympäristöluvan vaatimukset	poikkeamien lkm	0	13 kpl
Puhdistamon tehostamisen toteutussuunnittelu + rakentamisurakoinnin kilpailutus valmis vuoden 2016 aikana	Toteutussuunnitelma ja aineistot valmiit urakkakilpailuttamista varten	31.12.2016	Toteutussuunnittelu käynnissä. Aikataulun mukainen suunnittelun valmistuminen 1.5.2017
Viemäriverkoston toiminta ei aiheuta ympäristöhaittoja	Haittoja aiheuttavien kohteiden lukumäärä	0	1 kpl
Tapaturmien määrä	terveyskeskuskäyntiä edellyttävien tapaturmien määrä kpl	0	1 kpl

Resurssit

	TP 2014	TP 2015	TA 2016	TP 2016
Henkilöstö	3,0	3,0	3,0	3,0

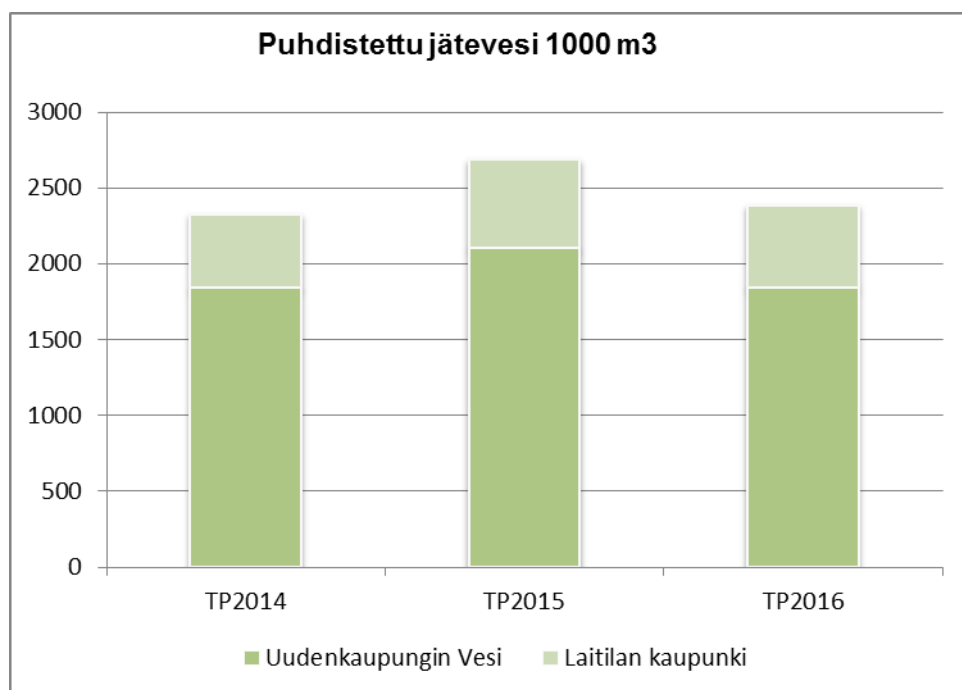
Uudenkaupungin Vesi liikelaitos laskuttaa Vakka-.Suomen Vesi liikelaitokselta 15 % liikelaitosjohtajan ja toimistonhoitajan palkkakuluista.

Tilivelvolliset

Liikelaitoksen johtaja

Suoritteiden toteutuminen

1000m3	TP2014	TP2015	TA 2016	TP2016	Poikkeama	Tot. %
Puhdistettu jätevesi	2328	2685	2550	2384	135	93,5
Uudenkaupungin Vesi	1838	2102	2000	1842	-158	92,1
Laitilan kaupunki	489	584	550	542	-8	98,5

1.2 Talouden toteutuminen 1-12 / 2016

Sitovuustaso	Käyttö 2015	Budjetti 2016	BU- muutos 2015	Budjetti+ muutos 2016	Käyttö 2016	Poikkeama	Käytön %
VAKKA-SUOMEN VESI KÄYTTÖTALOUS							
TOIMINTATUOTOT							
Myyntituotot							
Liiketoiminnan myyntituotot	2 116 152	2 009 000		2 009 000	1 878 217	130 783	93,5
Myyntituotot	2 116 152	2 009 000		2 009 000	1 878 217	130 783	93,5
Muut toimintatuotot							
Muut toimintatuotot	200				3 529	-3 529	-100
Muut toimintatuotot	200				3 529	-3 529	-100
TOIMINTATUOTOT	2 116 352	2 009 000		2 009 000	1 881 746	127 254	93,7
TOIMINTAKULUT							
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot							
Maksetut palkat ja palkkiot	-125 436	-127 862		-127 862	-128 599	737	100,6
Jaksotetut palkat	-892				-2 524	2 524	-100
Palkat ja palkkiot	-126 328	-127 862		-127 862	-131 124	3 262	102,6
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-27 565	-30 290		-30 290	-26 273	-4 017	86,7
Muut henkilösivukulut	-7 038	-7 071		-7 071	-8 048	977	113,8
Henkilöstökorvaukset,menojen					198	-198	-100
Henkilösivukulut	-34 603	-37 361		-37 361	-34 124	-3 237	91,3
Henkilöstökulut	-160 931	-165 223		-165 223	-165 247	24	100
Palvelujen ostot							
Muiden palvelujen ostot	-335 104	-409 900		-409 900	-355 163	-54 737	86,6
Palvelujen ostot	-335 104	-409 900		-409 900	-355 163	-54 737	86,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat							
Ostot tilikauden aikana	-344 270	-388 900		-388 900	-406 586	17 686	104,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-344 270	-388 900		-388 900	-406 586	17 686	104,5
Muut toimintakulut							
Vuokrat					-435	435	-100
Muut toimintakulut	-10 416	-500		-500	-639	139	127,7
Muut toimintakulut	-10 416	-500		-500	-1 074	574	214,8
TOIMINTAKULUT	-850 720	-964 523		-964 523	-928 070	-36 453	96,2
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	1 265 632	1 044 477	0	1 044 477	953 676	90 801	91,3
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-287 667	-273 137		-273 137	-291 883	18 746	106,9
Poistot ja arvonalentumiset	-287 667	-273 137		-273 137	-291 883	18 746	106,9
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	977 964	771 340	0	771 340	661 792	109 548	85,8

2. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Liikevaihto alitti talousarvion 6,5 prosentilla,
koska laskutettavien jätevesikuutioiden

määrä alitti tavoitteen. Kokonaisuutena talous
toteutui hyvin.

	Käyttö 1-12/2015	Arvio 2016	BU-muutos 2016	Budjetti + muutos	Käyttö 1-12/2016	Poikkeama	Käytön %
Liikevaihto	2 116 152	2 009 000		2 009 000	1 878 217	130 783	93,5
Liiketoiminnan muut tuotot	200				3 529	-3 529	
Materiaalit ja palvelut							
Aineet, tarvikkeet ja tavarat							
Ostot tilikauden aikana	-344 270	-388 900		-388 900	-406 586	17 686	104,5
Palvelujen ostot	-335 104	-409 900		-409 900	-355 163	-54 737	86,6
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot	-126 328	-127 862		-127 862	-130 926	3 064	102,4
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-27 565	-30 290		-30 290	-26 273	-4 017	86,7
Muut henkilösivukulut	-7 038	-7 071		-7 071	-8 048	977	113,8
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-287 667	-273 137		-273 137	-291 883	18 746	106,9
Liiketoiminnan muut kulut	-10 416	-500		-500	-1 074	574	214,8
Liikelylijäämä (-alijäämä)	977 964	771 340	0	771 340	661 792	109 548	85,8
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korkotuotot	2 997				1 019	-1 019	
Muut rahoitustuotot	126				85	-85	
Muille maksetut korkokulut	-26 931	-45 064		-45 064	-17 413	-27 651	38,6
Korvaus peruspääomasta	-3 472				0	0	
Muut rahoituskulut	-22	-10 213		-10 213	-118	-10 095	
Yli- /alijäämä ennen satunnaisia eriä	950 662	716 063	0	716 063	645 365	70 698	90,1
Satunnaiset tuotot ja -kulut							
Satunnaiset tuotot							
Satunnaiset kulut							
Yli- /alijäämä ennen varauksia	950 662	716 063	0	716 063	645 365	70 698	90,1
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	9 175	9 289		9 289	9 175	115	98,8
Vapaaehtoisten varausten lis(-) tai väh(+)							
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	959 837	725 352	0	725 352	654 539	70 813	90,2

3. Investointien toteutuminen

3.1 Investoinnit hankkeittain

Investointien nettomenot olivat 173 821 euroa, n. 21 % talousarviosta.

Investointihankkeet	Käyttö 2015	Arvio 2016	Ta-muutos 2016	Ta+muutos 2016	Käyttö 2016	Poikkeama	Käytön %
923210 Häpönniemen puhd. uusi ympäristölupa							
INVESTOINTIMENOT		-20 000		-20 000		-20 000	
INVESTOINNIT NETTO	0	-20 000	0	-20 000	0	-20 000	
923214 Siirtoviemärin saneeraus							
INVESTOINTIMENOT	-122 159	-80 000		-80 000	-29 234	-50 767	36,5
INVESTOINNIT NETTO	-122 159	-80 000	0	-80 000	-29 234	-50 767	36,5
923215 Häpöniemen puhd. puhdistamon laajennus							
INVESTOINTIMENOT	-19 858	-40 000		-40 000	-37 298	-2 702	93,2
INVESTOINNIT NETTO	-19 858	-40 000	0	-40 000	-37 298	-2 702	93,2
923218 Pietolan pumppaamo, kiint. san							
INVESTOINTIMENOT	-944						
INVESTOINNIT NETTO	-944	0	0		0		
923221 Häpöniemen koneiston parantaminen							
INVESTOINTIMENOT		-20 000		-20 000	-5 771	-14 229	28,9
INVESTOINNIT NETTO	0	-20 000	0	-20 000	-5 771	-14 229	28,9
923222 Häpönieman tehostamisen toteutus							
INVESTOINTIMENOT		-500 000		-500 000	-54 650	-445 350	10,9
INVESTOINNIT NETTO	0	-500 000	0	-500 000	-54 650	-445 350	10,9
923223 Hiekkapesuri							
INVESTOINTIMENOT		-80 000		-80 000		-80 000	
INVESTOINNIT NETTO	0	-80 000	0	-80 000	0	-80 000	
923224 Huoltoauto							
INVESTOINTIMENOT		-80 000		-80 000	-46 868	-33 132	58,6
INVESTOINNIT NETTO	0	-80 000	0	-80 000	-46 868	-33 132	58,6
Vakka-Suomen Vesi							
INVESTOINNIT							
INVESTOINTIMENOT	-142 960	-820 000		-820 000	-173 821	-646 179	21,2
INVESTOINNIT NETTO	-142 960	-820 000	0	-820 000	-173 821	-646 179	21,2

4. Rahoituslaskelmaosan toteutuminen

	Käyttö 1-12/2015	Arvio 2016	BU-muutos 2016	Budjetti + muutos	Käyttö 1-12/2016	Poikkeama	Käytön %
Toiminnan ja invest.rahavirta							
Toiminnan rahavirta							
Liikeliijäämä	977 964	771 340		771 340	661 792	109 548	85,8
Poistot ja arvonalentumiset	287 667	273 137		273 137	291 883	-18 746	106,9
Rahoitustuotot ja -kulut	-27 302	-55 277		-55 277	-16 427	-38 850	29,7
Tulorahoituksen korjauserät							
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-142 960	-820 000		-820 000	-173 821	-646 179	21,2
Rahoitusosuudet investointeihin						0	
Toiminnan ja invest.rahavirta	1 095 369	169 200	0	169 200	763 427	-594 227	-81,5
Rahoituksen rahavirta							
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys						0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilla	-562 028	-562 028		-562 028	-562 029	1	
Lyhytaikaisten lainojen muutos						0	-100,0
Oman pääoman muutokset							
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiantojen varojen ja po:ien muutokset	64				-26	26	
Saamisten muutokset kunnalta	-30 620				96 531	-96 531	-100,0
Saamisten muutokset muilta	34 946				22 618		
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-3 540				-1 496	1 496	-100,0
Korottomien velkojen muutos muilta	40 913				-5 036		
Rahoituksen rahavirta	-520 264	-562 028	0	-562 028	-449 437	-112 591	80,0
Rahavarojen muutos	575 105	-392 828	0	-392 828	313 990	-706 818	-79,9

5. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

5.1 Talousarvion ja taloussuunnitelman sitovuus

Valtuustoon nähden liikelaitoksen osalta sitovia eriä ovat rahoitustoimen peruspääoman korko, lainamäärä sekä investointien kokonaistaso.

Liikelaitoksen johtokunta hyväksyy liikelaitoksen talousarvion ja taloussuunnitelman sekä käyttö-suunnitelmat. Käyttösuunnitelmassa päätetään, miten määrärahat käytetään ja miten asetetut tulostavoitteet saavutetaan. Käyttötaloudessa noudatetaan koko talousarvion osalta liikelaitoksen tulosalueen nettomeno-sitovuutta ja sitovaksi eräksi määritellään toimintakate.

Investoinneissa määrärahojen sitovuustasona ovat liikelaitoksen tulosalueen nettoinvestoinnit. Investointisuunnitelman investointikohteet ovat sitovia.

Hankintojen (tavarat, palvelut ja urakat) yläraja viranhaltijapäätöksissä on 50.000 euroa. Liikelaitoksen johtosäännön 6 § mukaan liikelaitoksen johtaja päättää hankinnoista ja urakoista Uudenkaupungin kaupungin talousarviossa määritellyn toimivallan mukaisesti. Johtokunnan 3.3.2009 § 8 päätöksen mukaisesti viranhaltijapäätökset on tehtävä yli 3.000 euron hankinnoista. Uudisrakennus- ja perustamishankkeissa viranhaltijapäätöksen alaraja on 3.000 euroa.

VAKKA-SUOMEN VESI LIIKELAITOS YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA 2016

Talousarvio-osa Tulosalue	Sito- vuus N/B	Määrärahat				
		Arvio 2016	Lisätalous- arvio 2016	Talousarvio yhteensä	Käyttö 2016	Poikkeama
Käyttötalousoisa						
Toimintakate/-jäämä	N	1 044 477		1 044 477	953 676	90 801
Rahoitustoimiosia						
Korkotuotot	B				1 019	-1 019
Muut rahoitustuotot	B			0	85	-85
Korkokulut	B	-45 064		-45 064	-17 413	-27 651
Muut rahoituskulut	B	-10 213		-10 213	-118	-10 095
Poistoeron muutos		9 289		9 289	9 175	114
Rahoitustoimiosia yhteensä		-45 988	0	-45 988	-7 252	-38 736
Investointiosia						
Investoinnit	N	-820 000		-820 000	-173 821	-646 179
Rahoitusosia						
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B			0		0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-562 028		-562 028	-562 029	1
Rahoitusosia yhteensä		-562 028	0	-562 028	-562 029	1

N=sitovuus nettomääräraha/tuloarvio, B=sitovuus bruttomääräraha/tuloarvio

5.2 Sitovuustason ylitykset ja alitukset

Käyttötalouden toimintakate alittui 90 801
eurolla, koska laskutettavien jätevesi-

kuutioiden määrä alitti talousarvion 6,5 %-lla.
Aineiden ja tarvikkeiden ostot ylittyivät.

	Budjetti 2016	Käyttö 2016	Talousarvion ylitys	Talousarvion alitus
Käyttötalous				
Toimintakate/jäämä	1 044 477	953 676		90 801
Investoinnit				
Investoinnit, netto	-820 000	-173 821		-646 179

III Tilinpäätöslaskelmat

1. Tuloslaskelma

	6.2.2017 18:05	2016	2015
Liikevaihto		1 878 216,91	2 116 152,29
Valmisteveraston muutos			
Valmistus omaan käyttöön			
Liiketoiminnan muut tuotot		3 528,84	200,00
Tuet ja avustukset kunnalta			
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana		-406 586,25	-344 269,64
Varaston lisäys (-) tai vähennys (-)			
Palvelujen ostot		-355 162,56	-335 103,59
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot		-130 926,05	-126 328,31
Henkilösivukulut			
Eläkekulut		-26 273,07	-27 564,91
Muut henkilösivukulut		-8 048,33	-7 037,66
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot		-291 883,49	-287 667,39
Arvonalentumiset			
Liiketoiminnan muut kulut		-1 073,90	-10 416,31
Liikeliijäämä (-alijäämä)		661 792,10	977 964,48
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot		1 019,15	2 996,70
Muut rahoitustuotot		84,89	126,19
Kunnalle maksetut korkokulut			
Muille maksetut korkokulut		-17 413,14	-26 931,18
Korvaus peruspääomasta		0,00	-3 472,28
Muut rahoituskulut		-118,39	-21,90
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		645 364,61	950 662,01
Satunnaiset erät			
Satunnaiset tuotot			
Satunnaiset kulut			
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		645 364,61	950 662,01
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		9 174,50	9 174,50
Vapaaeht.varausten lisäys (-) tai vähennys (+)			
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)			
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		654 539,11	959 836,51
LIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		2016	2015
Sijoitetun pääoman tuotto		7,5	11,4
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto		10,6	18,1
Voitto %		34,4	45,0

2. Rahoituslaskelma

	2016	2015
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Liikelylijäämä	661 792,10	977 964,48
Poistot ja arvonalennukset	291 883,49	287 667,39
Rahoitustuotot ja -kulut	-16 427,49	-27 302,47
Tulorahoituksen korjauserät		
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-173 820,82	-142 960,15
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pys. vast. hyödykkeiden luov.tulo		
Investointien rahavirta	-173 820,82	-142 960,15
Toiminnan ja investointien rahavirta	763 427,28	1 095 369,25
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainojen muutokset	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille	-562 028,58	-562 028,22
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta		
Lyhytaikaisten lainojen muutos muilta		
Lainakannan muutokset	-562 028,58	-562 028,22
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-25,77	64,29
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos kunnalta	96 530,79	-30 620,16
Saamisten muutos muilta	22 617,84	34 946,02
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-1 495,63	-3 539,79
Korottomien velkojen muutos muilta	-5 035,90	40 913,47
Muut maksuvalmiuden muutokset	112 591,33	41 763,83
Rahoituksen rahavirta	-449 437,25	-520 264,39
Rahavarojen muutos	313 990,03	575 104,86
Rahavarat 31.12.	1 792 733,01	1 478 742,98
Rahavarat 01.01.	1 478 742,98	903 638,12
Rahavarojen muutos	313 990,03	575 104,86
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT	2016	2015
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuorokauden aikana	3518422	2587469
Investointien tulorahoitus, %	539,2	866,2
Lainanhoitokate	1,6	2,1
Kassan riittävyys, pv	389,2	340,3
Quick ratio	2,7	2,4
Current ratio	2,7	2,4

3. Tase

TASE 31.12.2016

	2016	2015
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	7 074 532,91	7 192 595,58
Aineettomat hyödykkeet	39 580,66	
Muut pitkävaikutteiset menot	39 580,66	
Aineelliset hyödykkeet	6 980 602,25	7 138 245,58
Rakennukset	4 524 817,45	4 724 434,37
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 300 235,55	2 231 543,54
Koneet ja kalusto	43 743,47	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	111 805,78	182 267,67
Muut saamiset	54 350,00	54 350,00
Liittymismaksusaamiset	54 350,00	54 350,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 990 470,64	1 795 629,24
Saamiset	197 737,63	316 886,26
Lyhytaikaiset	197 737,63	316 886,26
Myyntisaamiset	39 873,19	66 960,87
Saamiset kunnalta	106 475,35	203 006,14
Muut saamiset	51 389,09	21 911,68
Siirtosaamiset	0,00	25 007,57
Rahat ja pankkisaamiset	1 792 733,01	1 478 742,98
VASTAAVAA YHTEENSÄ	9 065 003,55	8 988 224,82
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	6 181 461,66	5 526 922,55
Peruspääoma	2 042 516,38	2 042 516,38
Edellisten tilikausien ylijäämä	3 484 406,17	2 524 569,66
Tilikauden ylijäämä	654 539,11	959 836,51
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	203 368,06	212 542,56
Poistoero	203 368,06	212 542,56
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	38,52	64,29
Muiden toimeksiantojen pääomat	38,52	64,29
VIERAS PÄÄOMA	2 680 135,31	3 248 695,42
Pitkäaikainen	1 933 981,72	2 496 010,30
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 207 346,69	1 635 347,05
Lainat julkisyhteisöiltä	726 635,03	860 663,25
Muut velat	0,00	0,00
Lyhytaikainen	746 153,59	752 685,12
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	428 000,00	428 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	134 028,22	134 028,22
Saadut ennakot		
Ostovelat	122 259,60	144 359,18
Korottomat velat kunnalta	12 080,14	10 103,49
Muut velat	17 556,49	2 614,34
Siirtovelat	32 229,14	33 579,89
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	9 065 003,55	8 988 224,82
TUNNUSLUVUT	2016	2015
Omavaraisuusaste, %	70,4	63,9
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	142,7	153,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	4139	3484
Lainakanta 31.12., 1000 €	2 514	3 058
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	54	54

IV Tilinpäätöksen liitetiedot

1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotuseriaatteet sekä menetelmät

Käyttöomaisuuden arvostus

Kaupungin omaisuus arvostettiin uudelleen 01.01.1997 kuntien siirtyessä uuteen kirjanpitokäsittelyyn. Rakennusten ja rakennelmien hankintahinnat ja näihin investointeihin saadut rahoitusosuudet selvitettiin ja tehtiin hankintahetkestä alkaen suunnitelman mukaiset poistot.

Jäännösarvot 31.12.1996 otettiin avaavan taseen 01.01.97 alkuarvoksi ja jäljellä oleva poistoaika otettiin poistoajaksi. Joidenkin Kalannin kunnalta siirtyneiden rakennusten hankintahintojen ja -aikojen selvittäminen lakkautetun kunnan arkistosta havaittiin liian työlääksi, ja näiden kohteiden osalta otettiin 01.01.97 arvoksi kirjanpitoarvo 31.12.1990 ja jäljellä olevaksi poistoajaksi 10 vuotta.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on 15.11.2011 antanut uuden yleisohjeen pysyvien vastaavien hyödykkeiden suunnitelmapoistojen perusteista. Yleisohjeen mukaista poistosuunnitelmaa on noudatettava tilivuoden 2013 alusta. Lähtökohdiana on poistojen tekeminen hyödykekohtaisesti varovaisuuden periaatetta noudattaen ja käyttäen mahdollisimman lyhyttä poistoaikaa.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt poistosuunnitelman kokouksessaan 11.12.2012.

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa "Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet".

Vuoden 2007 alusta otettiin käyttöön uusi Pro Economica-käyttöomaisuuskirjanpito-ohjelma. Siirtovaiheessa ei ollut mahdollista konvertoida tietoja vanhasta ohjelmasta. Siirtymisen yksinkertaistamiseksi kaikille käyttöomaisuus-hyödykkeille laskettiin painotettu poistoaikaja hyödykkeet avattiin uuteen ohjelmaan käyttäen eri vuosien yhteenlaskettua poistamatonta hankintamenoa ja poistoajaksi annettiin painotettu poistoaika.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien käyttöomaisuusosakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaisopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

2. Tuloslaskelman liitetiedot

2.1 Tuloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot, ulkoiset	2016	2015
Myyntituotot	1 878 217	2 116 152
Muut toimintatuotot	3 529	200
Yhteensä	1 881 746	2 116 352

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet Pysyvien vastaavien hyödykke	Poisto- menetelmä	Poistoaika, vanha	Uusi suositus	Poistoaika, uusille hankkeille 1.1.2013 alkaen
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet		3	5 - 20	5
Muut pitkävaikutteiset menot				
Atk-ohjelmat		3	2 - 5	3
Muut		3	2 - 5	3
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet				
Rakennukset				
Hallinto- ja laitosrakennukset		40	20 - 50	40
Hallinto- ja toimistorakennukset, kiviset	tasapoisto		25 - 40	40
Hallinto- ja toimistorakennukset, puiset	tasapoisto		20 - 30	25
Koulurakennukset, kiviset	tasapoisto		25 - 35	35
Koulurakennukset, puiset	tasapoisto		20 - 30	30
Päiväkodit, kiviset	tasapoisto		25 - 30	30
Päiväkodit, puiset	tasapoisto		20 - 25	25
Uimahallit	tasapoisto		20 - 30	30
Liikuntahallit	tasapoisto		25 - 35	35
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	25	20 - 30	25
Keskuskeittiö	tasapoisto		25 - 30	25
Teollisuushallit	tasapoisto	10	10 - 20	15
Talousrakennukset				30
Varastot, kiviset	tasapoisto		30 - 40	30
Varastot, puiset	tasapoisto		25 - 30	25
Muut rakennukset	tasapoisto	20	20 - 30	20
Vapaa-ajanrakennukset		20		
Urheilukenttien huoltorakennukset	tasapoisto		25 - 35	25
Virkistysalueen mökit/saunamökit	tasapoisto		30 - 40	30
Asuinrakennukset		40	30 - 50	
Kerrostalot, kiviset	tasapoisto		30 - 40	40
Rivi- ja pientalot, kiviset	tasapoisto		30 - 40	40
Rivi- ja pientalot, puiset	tasapoisto		30 - 40	40
Rakennusten perusparannukset	tasapoisto			25
Kiinteät rakenteet ja laitteet				
Maarakenteet	tasapoisto	15	15 - 20	
siitä:				
Kadut	tasapoisto	20		20
Vesirakenteet	tasapoisto	20	10 - 30	20
siitä:				
Laivaväylät ja satama-allas	tasapoisto	25	15 - 30	25
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	tasapoisto	20	10 - 15	15
Jätehuollon kiinteät rakenteet ja laitteet	tasapoisto	15	10 - 15	15
Johtoverkostot ja laitteet				
Vesi- ja viemäriverkostot	tasapoisto	35	30 - 40	35
Koneistot	tasapoisto	10	10 - 15	10
Vanhainkodin lämpöjohtoverkko	tasapoisto	30	20 - 30	30
Kiinteistöjen kaukovalvonta	tasapoisto	10	10 - 15	10
Koneet ja kalusto				
Raskaat työkonet	tasapoisto	12	10 - 15	12
Kuljetusvälineet	tasapoisto	5	4 - 7	5
Veneet	tasapoisto	8		
Rautaiset alukset	tasapoisto	8	15 - 20	15
Puiset alukset ja muut uivat työkonet	tasapoisto	8	8 - 15	8
Muut laitteet ja kalusteet				
Atk-laitteet ja -kalusteet	tasapoisto	3	3 - 5	3
Muu irtaimisto	tasapoisto	3	3 - 5	3
Muut aineelliset hyödykkeet				
Luonnonvarat	ei poistoa		ei poistoa	
Taide-esineet	ei poistoa		ei poistoa	

3. Tasetta koskevat liitetiedot

3.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

	Aineettomat hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet				Yhteensä	Liittymismaksut
	Atk-ohjelmat	Perustamis- ja järjestelymenot	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankkeet		
Poistamaton hankintameno 01.01.2016			4 724 434,37	2 231 543,54		182 267,67	7 138 245,58	54 350,00
Lisäykset			5 771,05	29 233,50	46 867,99	91 948,28	173 820,82	
Siirrot erien välillä		40 251,52		122 158,65			162 410,17	
Vähennykset						-162 410,17	-162 410,17	
Rahoitusosuudet tilikaudella							0,00	
Suunnitelma-poistot		-670,86	-205 387,97	-82 700,14	-3 124,52		-291 883,49	
Poistamaton hankintameno 31.12.2016	0,00	39 580,66	4 524 817,45	2 300 235,55	43 743,47	111 805,78	7 020 182,91	54 350,00

Pysyvien vastaavien hyödykkeet

Saamisten erittely	2016	2015
Tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	350,64	0,00
Siirtosaamiset	0,00	0,00
	350,64	0,00
Kunnan sisäiset saamiset		
Myyntisaamiset	106 475,35	203 006,14
Siirtosaamiset	0,00	0,00
	106 475,35	203 006,14
Muut saamiset		
Myyntisaamiset	39 522,55	66 960,87
Muut saamiset	51 389,09	21 911,68
Siirtosaamiset	0,00	25 007,57
	90 911,64	113 880,12
Saamiset yhteensä	197 737,63	316 886,26

3.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oma pääoma	31.12.2016	31.12.2015
Peruspääoma 01.01.	2 042 516,38	2 042 516,38
muutokset tilikaudella +/-	0,00	0,00
Peruspääoma 31.12.	2 042 516,38	2 042 516,38
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 01.01.	3 484 406,17	2 524 569,66
muutokset tilikaudella +/-	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	3 484 406,17	2 524 569,66
Tilikauden yli-/alijäämä	654 539,11	959 836,51
Oma pääoma yhteensä	6 181 461,66	5 526 922,55

Muut velat, pitkäaikaiset	2016	2015
Liittymismaksut	0,00	0,00
Muut velat (limiitti)	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

Lyhytaikainen vieras pääoma	2016	2015
Sisäiset velat		
Ostovelat	5 414,43	10 103,49
Muut sisäiset velat	0,00	0,00
Muut siirtovelat	6 665,71	3 472,28
	12 080,14	13 575,77
Velat muille		
Ostovelat	122 259,60	144 359,18
Muut velat	17 556,49	2 614,34
Siirtovelat	32 229,14	30 107,61
Yhteensä	172 045,23	177 081,13

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2016	2015
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot	0,00	0,00
Menojäämät		
Lomapalkkajaksotus	22 439,50	20 550,37
Jaksotetut erilliskorvaukset	3 392,16	2 153,62
Korkojaksotukset	4 215,11	8 652,73
Muut siirtovelat	2 182,37	2 223,17
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	32 229,14	33 579,89

Konsernitilin limiitti	2016	2015
Limitti kotimaiselta talletuspankilta josta liikelaitoksen käytössä 31.12.	300 000,00 0,00	300 000,00 0,00

3.3 Pitkäaikainen vieras pääoma

Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisesta pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka eräännyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua.

	2016	2015
Kotimaiset talletuspankit	0,00	0,00
Kuntarahoitus	225 000,00	325 000,00
Kuntien eläkevakuutus	93 285,00	219 955,00
Yhteensä	318 285,00	544 955,00

3.4 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä 31.12.2016

	31.12.2016	31.12.2015
Henkilöstö yhteensä	3,00	3,00

Uudenkaupungin Vesi liikelaitos laskuttaa 15% liikelaitosjohtajan ja toimistonhoitajan palkkakuluista Vakka-Suomen Vesi liikelaitokselta.

Puolueverot

Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitettyt luottamushenkilömaksut		
	2016	2015
Ugin Työväenyhdistys ry	74,40	52,80
Kokoomus	48,60	31,87
Keskusta	32,40	23,24
Laitilan Ty Sampo I ry	32,40	21,25
Puolueverot yhteensä	187,80	129,16

V Luettelo käytetyistä tilikirjoista ja tositelajeista

LUETTELO TILIKIRJOISTA 2016

Tasekirja sidottuna kirjana

Tasetilien saldonselvitykset sidottuina kirjoina
laskutustilien saldonselvitykset sisältäen avointen laskujen luettelot
ostoreskontratin saldonselvitys sisältäen ostovelat toimittajittain

Pää- ja päiväkirjat sähköisessä muodossa Rondo-arkistoss

VAKKA-SUOMEN VESI

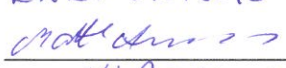

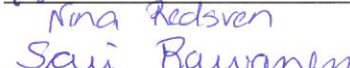
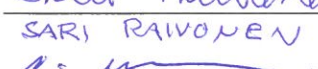
- 001 Taseen alkusaldot
- 002 Muistiotositteet
- 003 Poistot
- 010 Tiliotekirjaus
- 101 Ostoreskontran suoritukset
- 151 Myyntireskontran viitesuoritukset
- 160 Myyntireskontran kirjaukset
- 300 Palkat
- 401 Ostoreskontra/suoraan kirj.
- 404 Ostolaskut/Rondo
- 408 Ostolaskut/Rondo8
- 801 Vesi- ja jätevesilaskutus
- 802 Liittymismaksut
- 804 Palkoista perittävät saatavat
- 805 Vakka-Suomen Veden muu laskutus

**Uudenkaupungin Vesi
liikelaitos**

**VI Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja
tilintarkastusmerkintä**

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Uusikaupunki 20. päivänä helmikuuta 2017

 KARI URTIO	_____
 Matti Arvola	_____
 Nina Redsten	_____
 SARI RAIMONEN	_____
 KIM WESTERHOLM	_____
_____	_____
_____	_____

Tilintarkastajien merkintä:

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen.

Uusikaupunki 27 päivänä huhti kuuta 2017

BDO Audiator OY

Sirkka Niityjärvi

JHTT, HTM